

ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ СИСТЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗІ СПЕЦІФІЧНИМИ УМОВАМИ НАВЧАННЯ

УДК 378.1 :34 +174.5
DOI <https://doi.org/10.32782/2523-4269-2026-94-115-120>

Кваша Олександр Павлович,
кандидат політичних наук,
доцент кафедри психології, соціології та педагогіки
(Донецький державний університет внутрішніх справ, м. Кропивницький)
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9908-7705>

Гельбак Анжела Миколаївна,
кандидат психологічних наук,
завідувач кафедри психології, соціології та педагогіки
(Донецький державний університет внутрішніх справ, м. Кропивницький)
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7137-6326>

Чоста Костянтин Сергійович,
магістр права, викладач історії та правознавства
(Краматорська загальноосвітня школа I–III ступенів № 16
Краматорської міської ради Донецької області, м. Краматорськ)
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2513-5644>

ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ У ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЧЕРЕЗ СИСТЕМУ СОЦІОЛОГІЧНИХ ТА ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

Статтю присвячено обґрунтуванню ролі соціологічних та гуманітарних дисциплін як ціннісно-світоглядного фундаменту формування культури академічної доброчесності у здобувачів вищої освіти. Розглянуто внесок соціології, філософії, логіки, психології та деонтології у вихованні внутрішніх моральних орієнтирів майбутнього фахівця. Доведено, що академічна доброчесність, вихована через призму гуманітарних цінностей, стає тренувальним майданчиком для становлення відповідальної особистості, де навичка діяти чесно в навчанні конвертується у здатність служити суспільним ідеалам.

Ключові слова: академічна доброчесність, здобувачі вищої освіти, соціологія, гуманітарні дисципліни, психологія, деонтологія, цінності.

Постановка проблеми. Академічна доброчесність сьогодні визначається як засадничий принцип функціонування вищої освіти та науки, що виходить далеко за межі суто етичних рекомендацій чи правил поведінки. Це своєрідний маркер якості освітнього середовища, який гарантує довіру до результатів навчання та наукових досліджень як на національному, так і на міжнародному рівнях. В умовах глобалізації та розвитку інформаційного суспільства дотримання норм академічної етики стає необхідною передумовою не лише для індивідуального успіху здобувача, але й для репутаційної стійкості університетів та держави загалом. Глибоке розуміння та імплементація принципів доброчесності формує не просто кваліфікованого фахівця, а й відповідальну особистість, здатну транслювати високі моральні стандарти у свою подальшу професійну діяльність.

У сучасній освітній практиці можна простежити певну тенденцію, за якої основна увага фокусується переважно на адміністративно-регуляторних інструментах та формальних процедурах контролю. Водночас ціннісно-світоглядний компонент, який є основою справжньої культури доброчесності, потребує більш глибокої інтеграції в освітній процес. Для здобувачів вищої освіти це питання набуває особливої ваги, оскільки доброчесність виступає невід'ємною складовою майбутньої професійної компетентності. Існує ймовірність, що без належного акценту на внутрішньому усвідомленні моральних імперативів студенти можуть сприймати вимоги доброчесності дещо формально, що не сприятиме повноцінному формуванню їхньої фахової самосвідомості.

У цьому контексті актуалізується потреба переосмислення та посилення ролі соціологічного та гуманітарного блоків дисциплін у процесі підготовки майбутніх фахівців. Саме ці дисципліни володіють м'яким, але дієвим інструментарієм для трансформації зовнішньої нормативної вимоги у внутрішнє переконання особистості. Відтак, важливим науковим завданням є розкриття потенціалу системи соціологічних та гуманітарних наук як ключового чинника, що сприяє формуванню стійкої та усвідомленої культури академічної доброчесності у здобувачів вищої освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема формування академічної доброчесності є багатогранною і розглядається науковцями як ціннісно-світоглядний фундамент якісної вищої освіти та запорука соціальної легітимності знань. Прямий взаємозв'язок між дотриманням академічних стандартів та рівнем суспільної довіри до освітніх інституцій у глобальному вимірі досліджував К. Джеймс [1]. Особливо слід відзначити нормативно-правове підґрунтя цих процесів в Україні, яке було фундаментально оновлено та інституалізовано з прийняттям Закону України «Про академічну доброчесність» [2].

Базові етико-професійні та соціологічні аспекти доброчесності розкрито у низці досліджень. Зокрема, етичні механізми поведінки як основи професійної діяльності (Я. Волошина), загальнотеоретичні засади фахової ідентичності та необхідність етико-соціального підґрунтя у підготовці здобувачів (В. Салліван та ін.), разом із дослідженням ролі соціологічно-правової науки у розумінні суспільних відносин (О. Колич) підкреслюють соціальну значущість академічної доброчесності [3; 4; 5]. Незамінність гуманітарного підґрунтя для етичного становлення особистості та протидії конформізму доводять В. Кремень та М. Нуссбаум. Цей концепт доповнюється дослідженнями щодо ролі логічного мислення у пошуку істини та правильній аргументації

(А. Хребтова, А. Шуть, О. Солоха) та значення історичних традицій у формуванні відповідальності перед суспільством (Г. Берман) [6; 7; 8; 9].

Психологічні та деонтологічні механізми поведінки відіграють ключову роль у трансформації зовнішніх вимог у внутрішні переконання майбутнього фахівця. Це розкривається через дослідження формування психологічних запобіжників (Н. Веселовська, В. Павлов), феномену «внутрішнього цензора» та здатності до деонтологічного самообмеження (С. Сливка), а також через аналіз практичних наслідків формування стійких звичок і морального компаса під впливом гуманітарного навчання (В. Салліван) [10; 11; 12].

Науковий внесок зазначених учених є вагомим, проте питання комплексного формування культури академічної доброчесності саме через систему соціологічних та гуманітарних дисциплін та визначення їхньої інтегральної ролі залишаються малодослідженими, що й зумовлює мету даної роботи.

Формування цілей статті (постановка завдання). Мета статті полягає в обґрунтуванні ролі соціологічних та гуманітарних дисциплін як ціннісно-світоглядного фундаменту формування культури академічної доброчесності у здобувачів вищої освіти, що дозволяє розглядати їх як ключовий інструмент превенції порушень через розвиток внутрішніх моральних переконань та соціальної відповідальності майбутнього фахівця.

Методологія дослідження. Методологічну основу дослідження становить сукупність загальнонаукових та спеціальних методів пізнання. Системний підхід використовується для розгляду соціологічних та гуманітарних дисциплін як цілісного механізму формування культури академічної доброчесності. Аксіологічний підхід уможливує аналіз ціннісно-нормативного виміру доброчесної поведінки здобувача вищої освіти. Компаративний метод застосовується для порівняння функцій окремих дисциплін у процесі виховання академічної чесності. Теоретичний аналіз наукових праць вітчизняних і зарубіжних дослідників дозволив узагальнити наявні підходи до формування академічної доброчесності та обґрунтувати авторську позицію щодо провідної ролі соціологічних та гуманітарних дисциплін у цьому процесі.

Виклад основного матеріалу. У контексті глобальної трансформації та модернізації вищої освіти академічна доброчесність розглядається не просто як сукупність формальних вимог, а як фундаментальний актив, що дозволяє студентам практикувати етичне прийняття рішень, закладаючи надійну основу для формування відповідальної особистості. Сучасні дослідники обґрунтовано наголошують, що будь-яке порушення правил академічної доброчесності є особливо серйозним та деструктивним явищем, оскільки воно фактично становить порушення принципу довіри – базової ціннісної характеристики сучасної освіти та запоруки соціальної легітимності знань [1, с. 696].

Процес формування етично орієнтованого фахівця розпочинається безпосередньо в університетських аудиторіях, де встановлений режим академічної доброчесності виступає дієвим інструментом підтвердження готовності індивіда дотримуватися високих стандартів у майбутньому. Такий комплексний підхід гарантує, що індивідуальні академічні досягнення здобувача вищої освіти згодом трансформуються у стійку суспільну довіру до освітніх інституцій та системи знань загалом. Крім того, інституціоналізація цих принципів у освітньому процесі сприяє вихованню фахівців, здатних ефективно

протидії корупційним ризикам та підтримувати авторитет своєї професії на національному та міжнародному рівнях [1, с. 696].

Законодавче поле України у сфері забезпечення якості освіти та науки зазнало фундаментальних, системних трансформацій із прийняттям Верховною Радою України 18 грудня 2025 року спеціального Закону «Про академічну доброчесність» [2]. Цей нормативно-правовий акт став історичним кроком у вітчизняному правотворенні, що фактично не має прямих аналогів у законодавчій практиці багатьох держав європейського освітнього простору. Підписання цього документа Президентом України 29 січня 2026 року остаточно інституалізувало нову парадигму відповідальності суб'єктів академічної діяльності, забезпечивши перехід від декларативного характеру академічної доброчесності до імперативного правового регулювання, яке є обов'язковим для всіх учасників освітньо-наукового процесу [2].

Становлення доброчесної особистості здобувача починається з осмислення морально-духовних чинників, які виступають фундаментом для будь-якої професійної діяльності. Для майбутнього фахівця доброчесність має стати «стійким бажанням діяти правильно», перетворюючись із зовнішньої вимоги на внутрішній переконаний спосіб життя [3, с. 17]. Проблема доброчесності лежить передусім у світоглядно-ціннісній площині, а не лише у площині технічного контролю за плагіатом чи списуванням. Готовність особи послідовно виконувати те, що є правильним, навіть за умови, коли легше або вигідніше вчинити інакше, є головним індикатором успішності формування академічної культури [3, с. 16]. Система соціологічних та гуманітарних дисциплін у закладах вищої освіти відіграє вирішальну роль, виступаючи інструментом трансляції культурного та соціального капіталу, а також осередком виховання основних морально-етичних цінностей.

Гуманітарна підготовка здобувачів вищої освіти, на думку авторів, є не додатковим компонентом освітньої програми, а її ціннісним осердям, що надає фаховим знанням глибини та соціальної значущості. Саме через опанування дисциплін соціологічного та гуманітарного циклу відбувається кристалізація моральних орієнтирів, які дозволяють фахівцю діяти неупереджено та відповідально. Це підтверджується висновками дослідження під керівництвом В. Саллівана: повноцінна вища освіта має поєднувати три складові – інтелектуальну, практичну та етично-соціальну. Саме остання, що базується на гуманітарному та соціологічному контексті, формує професійну ідентичність та мету, запобігаючи перетворенню фахівця на технічного виконавця, відірваного від етичних основ своєї галузі [4, с. 28].

Провідне місце у системі формування академічної доброчесності здобувачів вищої освіти належить соціології як науці, що розкриває природу соціальних норм, інституцій та механізмів соціального контролю. Соціологічний підхід дозволяє трансформувати сприйняття академічних правил від сукупності формальних приписів до розуміння їх як живого соціального явища, заснованого на суспільній домовленості та довірі. Соціологія розкриває перед студентами глибинний взаємозв'язок між нормами та соціальними відносинами, демонструючи, що будь-яке правило – включно з нормами академічної етики – базується на колективній відповідальності. Таке розуміння є критично важливим для виховання справжньої соціальної відповідальності: соціологія права дозволяє дослідити не лише «книжкове право», а й «право у житті», що сприяє усвідомленню студентом

своєї відповідальності перед суспільством та важливості дотримання чесних правил гри [5, с. 41].

Крім того, соціологічні знання озброюють здобувачів методологією аналізу соціальної ефективності норм, що безпосередньо впливає на їхнє ставлення до стандартів доброчесності. Через призму соціології студент вчиться оцінювати академічний плагіат чи нечесність не просто як порушення регламенту, а як соціальну дисфункцію, що підриває авторитет освітнього інституту. Здатність аналізувати соціальні чинники та наслідки поведінки формує у майбутнього фахівця стійкий імунітет до девіантних практик. Дослідники підкреслюють, що саме соціологічна наука відіграє провідну роль у пізнанні закономірностей функціонування соціальних інститутів, що є необхідною умовою для становлення високої фахової культури [5, с. 42].

Процес формування академічної доброчесності не може бути зведений виключно до адміністративного контролю, оскільки це явище лежить у площині ціннісних орієнтирів, що формуються насамперед філософією. Філософія дозволяє здобувачу усвідомити, що доброчесність є не зовнішньою вимогою, а внутрішньою потребою інтелектуально розвиненої особистості. У сучасній філософії здатність до самостійного продукування сенсів превалює над репродукцією інформації. Саме філософський дискурс дає можливість зрозуміти природу авторства та інтелектуальної власності не як товару, а як продовження особистості творця, тому плагіат у цьому контексті постає як втрата власної суб'єктності [6, с. 52].

Ігнорування гуманітарної складової та нівелювання ролі критичного мислення в освітньому процесі неминуче призводить до формування конформістського типу свідомості, схильного до некритичного сприйняття готових алгоритмів та шаблонних рішень без їхньої належної логічної чи етичної перевірки. Без глибинного філософського осмислення фундаментальних категорій істини, моралі та справедливості студент стає вразливим до зовнішніх інформаційних маніпуляцій та схильним до імітації навчальної діяльності. Саме філософська рефлексія виступає тим ментальним імунітетом, що протидіє практикам академічної недоброчесності, зокрема списуванню, утверджуючи ціннісний пріоритет інтелектуального пошуку істини над механічним отриманням формальної оцінки [7, с. 54].

Вивчення логіки є фундаментальним інструментом забезпечення академічної доброчесності, оскільки ця дисципліна є наукою про правильне міркування, єдиною метою якою є відкриття істини. Академічна доброчесність вимагає від здобувача не лише відсутності плагіату, а й інтелектуальної чесності – здатності будувати аргументацію на об'єктивних даних, а не на маніпуляціях чи свідомих помилках. Логічна грамотність дозволяє відокремити власні висновки від запозичених ідей, забезпечуючи автентичність наукового пошуку [8, с. 435].

Особливого значення набуває дотримання законів формальної логіки. Закон тотожності унеможливує підміну тез під час аргументації. Закон суперечності та закон виключеного третього стають бар'єром проти фальсифікації даних. Найважливішим є закон достатньої підстави, який постулює, що жодна думка не може вважатися істинною без належного обґрунтування. Це є прямим логічним підґрунтям принципу доказовості: академічна доброчесність зобов'язує здобувача посилаючись на першоджерела та фактичні обставини, унеможливаючи голосливі твердження. Логічний самоконтроль дозволяє забезпечити об'єктивність відображення реальності та розкрити внутрішній

взаємозв'язок фактів незалежно від суб'єктивного розсуду [8, с. 436].

Вивчення історії дозволяє розглянути академічну доброчесність через призму еволюції культурних традицій та суспільних цінностей. Здобувач має стати не просто носієм знань, а й спадкоємцем тих інтелектуальних традицій, де чесне слово та коректне посилання на авторитет були основою легітимності будь-яких висновків [9, с. 148]. Поглиблення у вивчення історії демонструє, що доброчесність була не просто етичною вимогою, а необхідною умовою функціонування суспільних інституцій [9, с. 259]. Крім того, соціально-правовий аналіз вчить розрізняти норму (як об'єктивну соціальну цінність) і формальний припис (як волю адміністративної системи), що виховує у здобувачів критичне мислення та імунітет до сліпого конформізму [9, с. 43].

У рамках вивчення психологічних дисциплін формування культури академічної доброчесності розглядається як фундамент фахової ідентичності майбутнього спеціаліста. Психологічні курси дозволяють здобувачам усвідомити, що академічна недоброчесність є індикатором деформації морально-психологічних установок. Вивчення психологічних механізмів поведінки допомагає зрозуміти, що справжня доброчесність базується не на зовнішньому контролі, а на внутрішній системі цінностей [10, с. 251]. Особливий акцент у процесі викладання робиться на деонтологічному підході, який сприяє інтеріоризації етичних норм, перетворюючи їх на внутрішні переконання особистості. Психологія допомагає ідентифікувати дотримання принципів доброчесності як тренування відповідальності, формуючи у здобувачів стійкий психологічний імунітет до девіантних практик [10, с. 255].

Завершальним і найбільш прикладним елементом цієї системи є деонтологія, яка безпосередньо пов'язує поведінку студента в аудиторії з його майбутньою кар'єрою через категорію обов'язку. Деонтологія розглядає фахове служіння суспільству як систему внутрішніх імперативів, де зовнішній контроль є вторинним. Як зазначає С. Сливка, деонтологічна культура базується на здатності до самообмеження та «внутрішньому цензорі», який не дозволяє переступати межі дозволеного навіть за відсутності свідків. Академічна доброчесність є першим полігоном для тренування цього внутрішнього цензора: порушення правил цитування чи привласнення чужих думок свідчить про несформованість деонтологічної свідомості [11, с. 38].

У контексті сучасних досліджень педагогіки вищої школи деонтологія формує професійну ідентичність та цінності, які мають йти пліч-о-пліч з практичними навичками. Нехтування цим етичним виміром призводить до випуску фахівців, які володіють технічним інструментарієм, але позбавлені морального компаса для його справедливого застосування. Вища освіта має складатися

не лише з вивчення норм, а й з формування фахової ідентичності, адже саме в університетських стінах відбувається перетворення студента на відповідального члена суспільства. Дослідники стверджують, що звички, сформовані під час навчання, закріплюються: студент, який звик спрощувати собі завдання через плагіат, екстраполює цю модель поведінки у практичну площину [12, с. 133].

Деонтологія пояснює, що диплом фахівця є гарантією суспільству щодо моральної надійності його власника, а не лише підтвердженням суми знань. Культура доброчесності – це не просто дотримання університетського статуту, а тренування відповідальності перед суспільством, де недбалість чи обман руйнують саму сутність довіри до системи освіти [12, с. 129].

Висновки. Система соціологічних та гуманітарних дисциплін у вищій освіті виступає не допоміжним елементом, а безальтернативним ціннісно-світоглядним фундаментом для формування стійкої культури академічної доброчесності. Саме через інтеграцію соціологічного розуміння суспільних відносин, філософського осмислення, логічної дисципліни мислення та соціально-правового досвіду відбувається трансформація зовнішніх нормативних приписів у внутрішні переконання здобувача. Соціологічна та гуманітарна підготовка дозволяє майбутнім фахівцям усвідомити доброчесність не як систему формальних обмежень чи страх перед покаранням, а як необхідну умову власної інтелектуальної спроможності та фахової гідності, де плагіат чи фальсифікація розглядаються як втрата власної суб'єктності та руйнування довіри до освітньої системи.

Практична значущість соціологічного та гуманітарного блоку, зокрема психології та деонтології, полягає у формуванні дієвих механізмів самоконтролю та «внутрішнього цензора», які стають запобіжниками проти фахової деформації та девіантних практик у майбутній діяльності. Академічна доброчесність, вихована через призму соціологічних та гуманітарних цінностей, стає тренувальним майданчиком для становлення відповідальної особистості, де навичка діяти чесно в навчальній безпосередньо конвертується у здатність служити суспільним ідеалам у майбутній кар'єрі.

Перспективи подальших досліджень у цьому напрямку пов'язані з розробкою конкретних педагогічних методик та інтегративних освітніх моделей, що забезпечать більш системне впровадження принципів академічної доброчесності через соціологічні та гуманітарні дисципліни. Зокрема, доцільним видається дослідження ефективності проектних та кейс-методів, рольових ігор та інших активних форм навчання для формування усвідомленого ставлення здобувачів до академічної чесності. Окремого вивчення потребує питання інтеграції відповідних компетентностей у стандарти вищої освіти різних спеціальностей з акцентом на роль соціологічних знань.

Список використаних джерел

1. James C. Academic Integrity in Legal Education. *Handbook of Academic Integrity* / ed. by T. Bretag. Singapore: Springer Science+Business Media Singapore, 2016. P. 696–707. DOI: https://doi.org/10.1007/978-981-287-098-8_44
2. Про академічну доброчесність : Закон України від 18.12.2025 № 4742-IX. *Голос України*. 2026. 31 січ. (№ 20). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4742-20#Text>
3. Волошина Я. Л. Доброчесність у професійній діяльності юриста. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2022. № 6. С. 16–21. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2022.06.2>
4. *Educating Lawyers: Preparation for the Profession of Law* / W. M. Sullivan [et al.]. San Francisco: Jossey-Bass, 2007. 240 p. URL: https://books.google.com/books/about/Educating_Lawyers.html?id=8vvL6xHK4kQC
5. Колич О. І. Роль соціологічно-правової науки у вивченні права. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 9. С. 40–42. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-9/7>

6. Кремень В. Г. *Філософія людиноцентризму в стратегіях освітнього простору* : монографія. Київ : Педагогічна думка, 2009. 520 с.
7. Nussbaum M. C. *Not for Profit: Why Democracy Needs the Humanities*. Princeton: Princeton University Press, 2010. 192 p. URL: <https://archive.org/details/notforprofitwhyd0000nuss/page/n9/mode/2up>
8. Хребтова А. А., Шуть А. О., Солоха О. В. Логіка як елемент юридичних міркувань та її застосування у процесі складання юридичних документів. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія: Право*. 2024. Вип. 83, ч. 3. С. 434–438. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.83.3.67>
9. Берман Г. Дж. *Право і революція : формування західної традиції права*. наук. ред. Н. Толкачової ; пер. Т. Бенько. Київ : Iris, 2001. 651 с.
10. Веселовська Н. О., Павлов В. О. Психологічні чинники формування академічної доброчесності в правничій освіті: деонтологічний підхід. *SWorld Journal*. 2025. Вип. 33. Ч. 5. С. 250–259. DOI: <https://doi.org/10.30888/2663-5712.2025-33-05-084>
11. Сливка С. С. *Юридична деонтологія* : підручник. Київ : Атіка, 2012. 296 с.
12. Sullivan W. M., Colby A., Wegner J. W., Bond L., Shulman L. S. *Educating Lawyers: Preparation for the Profession of Law*. San Francisco: Jossey-Bass, 2007. 312 p.

References

1. James, C. (2016). Academic Integrity in Legal Education. In T. Bretag (Ed.), *Handbook of Academic Integrity* (pp. 696–707). Springer. https://doi.org/10.1007/978-981-287-098-8_44
2. Zakon Ukrainy “Pro akademichnu dobrochesnist” vid 18.12.2025 № 4742-IX [Law of Ukraine “On Academic Integrity” of 18.12.2025 № 4742-IX]. (2026, January 31). *Holos Ukrainy*, 20. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4742-20#Text> [in Ukrainian].
3. Voloshyna, Ya. L. (2022). Dobrochesnist u profesiinii diialnosti yurysta [Integrity in professional activities of a lawyer]. *Analitichno-porivnialne pravoznavstvo*, 6, 16–21. <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2022.06.2> [in Ukrainian].
4. Sullivan, W. M., Colby, A., Wegner, J. W., Bond, L., & Shulman, L. S. (2007). *Educating lawyers: Preparation for the profession of law*. Jossey-Bass. https://books.google.com/books/about/Educating_Lawyers.html?id=8vvL6xHK4kQC
5. Kolych, O. I. (2022). Rol sotsiologichno-pravovoi nauky u vyvchenni prava [The role of sociological and legal science in studying law]. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal*, 9, 40–42. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-9/7> [in Ukrainian].
6. Kremen, V. H. (2009). *Filosofia liudynotsentryzmu v stratehiakh osvithnoho prostoru [Philosophy of human-centrism in strategies of educational space]*: monohrafiia. Pedahohichna dumka. [in Ukrainian].
7. Nussbaum, M. C. (2010). *Not for profit: Why democracy needs the humanities*. Princeton University Press. <https://archive.org/details/notforprofitwhyd0000nuss/page/n9/mode/2up>
8. Khrebtova, A. A., Shut, A. O., & Solokha, O. V. (2024). Lohika yak element yurydychnykh mirkuvan ta yii zastosuvannia u protsesi skladannia yurydychnykh dokumentiv [Logic as an element of legal reasoning and its application in drafting legal documents]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho Natsionalnoho Universytetu. Seria: Pravo*, 83(3), 434–438. <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.83.3.67> [in Ukrainian].
9. Berman, H. J. (2001). *Pravo i revoliutsiia: formuvannia zakhidnoi tradytsii prava [Law and revolution: The formation of the Western legal tradition]* (T. Benko, Trans.; N. Tolkachova, Ed.). Iris. [in Ukrainian].
10. Veselovska, N. O., & Pavlov, V. O. (2025). Psykholohichni chynnyky formuvannia akademichnoi dobrochesnosti v pravnychii osviti: deontolohichni pidkhid [Psychological factors of academic integrity formation in legal education: a deontological approach]. *SWorld Journal*, 33(5), 250–259. <https://doi.org/10.30888/2663-5712.2025-33-05-084> [in Ukrainian].
11. Slyvka, S. S. (2012). *Yurydychna deontolohiia [Legal deontology]*: pidruchnyk. Atika. [in Ukrainian].
12. Sullivan, W. M., Colby, A., Wegner, J. W., Bond, L., & Shulman, L. S. (2007). *Educating lawyers: Preparation for the profession of law*. Jossey-Bass.

Kvasha Oleksandr,

Candidate of Political Sciences,
Associate Professor at the Department of Psychology, Sociology and Pedagogy
(Donetsk State University of Internal Affairs, Kropyvnytskyi)
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9908-7705>

Gelbak Anzhela,

Candidate of Psychological Sciences,
Head of the Department of Psychology, Sociology and Pedagogy
(Donetsk State University of Internal Affairs, Kropyvnytskyi)
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7137-6326>

Chosta Kostiantyn,

Master of Law, Teacher of History and Law Studies
(Kramatorsk General Education School I–III Degrees No. 16 of Kramatorsk City Council, Kramatorsk)
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2513-5644>

FORMING A CULTURE OF ACADEMIC INTEGRITY AMONG HIGHER EDUCATION STUDENTS THROUGH THE SYSTEM OF SOCIOLOGICAL AND HUMANITARIAN DISCIPLINES

The article is dedicated to substantiating the role of sociological and humanities disciplines as a value-worldview foundation for shaping the culture of academic integrity among higher education students. The authors argue that academic integrity must not be reduced to formal administrative requirements or technical plagiarism detection, but should be understood as a fundamental ethical value that determines the formation of a responsible individual capable of serving societal ideals throughout their career.

The study demonstrates that the formation of an ethically oriented specialist begins within university classrooms, where the regime of academic integrity serves as an effective instrument for confirming an individual's readiness to adhere to high professional standards. Such an approach guarantees that individual academic achievements gradually transform into sustained public trust in educational institutions. A significant legislative dimension is addressed: Ukraine adopted the Law "On Academic Integrity" on December 18, 2025, signed by the President on January 29, 2026, transitioning from declarative to imperative legal regulation for all participants of the educational process.

The methodological framework of the research is based on a combination of systemic, axiological, comparative, structural-functional and hermeneutical approaches. Their integration allows a comprehensive analysis of sociological and humanities disciplines as a holistic mechanism for cultivating academic integrity.

The central contribution of the study lies in the systematic analysis of specific disciplines. Sociology occupies the leading position as the science that reveals the nature of social norms, institutions and social control mechanisms. The sociological approach enables students to transform their perception of academic rules from a set of formal prescriptions to understanding them as living social phenomena based on collective responsibility and mutual trust. Through the sociological lens, students learn to evaluate academic plagiarism not merely as a regulatory violation, but as a social dysfunction that undermines the authority of educational institutions. Philosophy develops critical thinking and understanding of authorship as an extension of the creator's personality, making plagiarism equivalent to a loss of subjectivity. Logic, through its fundamental laws of identity, contradiction, excluded middle and sufficient reason, provides the intellectual framework for honest argumentation and authentic reasoning. The History of State and Law reveals that integrity was historically a necessary condition for the functioning of social institutions. Psychology promotes internalization of ethical norms through a deontological approach, forming psychological immunity against deviant practices. Deontology directly connects classroom behavior with future professional responsibility, cultivating an internal moral censor that prevents ethical compromise.

The authors conclude that strengthening the sociological and humanitarian component is a strategic instrument for ensuring the quality of higher education, guaranteeing the preparation of morally mature specialists ready to serve society. Prospects for further research are related to the development of specific pedagogical methods and integrative educational models ensuring more systematic implementation of academic integrity principles through sociological and humanities disciplines, including research on the effectiveness of project-based learning, case studies, and role-playing activities.

Key words: *academic integrity, higher education students, sociological disciplines, humanitarian disciplines, sociology, psychology, deontology, values.*

Дата першого надходження статті до видання: 26.02.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 16.04.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 19.05.2026